

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Vår ref.
2022/297 - 3947/2022

Deres ref.
22/2155 - JAGL

Saksbehandler
Ole Magnus Nyheim

Dato
12.04.2022

Høring - midlertidige endringer i lovverket - Ukraina

Helse Midt-Norge RHF (HMN) viser til mottatt høring vedørende midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina med rett til midlertidig kollektiv beskyttelse. Med forbehold om begrenset saksbehandling som følge av tiden vi har hatt til rådighet, har vi følgende tilbakemeldinger:

1. Helse Midt-Norge har ingen innvendinger mot de foreslåtte lovendringene
2. Tiltak som er beskrevet for å mobilisere pensjonert personell til å ivareta ekstraordinært personellbehov som følge av ankomstene fra Ukraina (Kap. 7.3) bør også kunne gjøres gjeldende i spesialisthelsetjenesten.
3. Ønsket om å sørge for at påbegynt utdanning fullføres for de som ankommer fra Ukraina (Kap. 8.3.4), kan gi utfordringer knyttet til gjennomføring av praksis for studenter innenfor helsefag på grunn av språkutfordringer, ressurstilgang/kompetanse for veiledere, dermed også potensielt for pasientsikkerheten. Det bør åpnes for å finne ordninger som tar innover seg disse utfordringene.
4. Helse Midt-Norge RHF konstaterer videre at flere av forslagene til endring innenfor helselovgivningen berører pasientrettigheter. Vi har derfor forelagt høringsnotatet til Regionalt brukerutvalg i Helse Midt-Norge. Deres kommentarer er vedlagt i et eget notat.

Med vennlig hilsen

Ingerid Gunnerød
Direktør- stab/prosjektstyring

Ole Magnus Nyheim
Beredskapsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Noen refleksjoner i forbindelse med midlertidige endringer i lovverk som følge av ankomst av fordrevne mennesker fra Ukraina.

Det er lett å ha forståelse for de utfordringer og lidelser som mennesker i Ukraina har blitt og blir utsatt for i forbindelse med den forferdelige krigen som nå pågår. Utrolig mange mennesker har dratt fra sine kjære og hjem, og har tatt fatt på en umenneskelig reise til andre og forhåpentlig tryggere forhold og opphold. Det er derfor selvsagt at de land og samfunn som tar imot fordrevne mennesker skal gjøre dette på en god, menneskelig og inkluderende måte. Det er imidlertid lett å vise solidaritet med mennesker som opplever krig og ufred i land som ikke er så langt fra Norge og Europa, når det er europeiske land og folk som rammes – sånn er vi mennesker.

Slik det var under starten på Koronaepidemien - som det er nå - er det forståelig at det tas initiativ til å gjøre midlertidige endringer i lovverket, denne gangen som følge av at det kommer et høyt antall personer til Norge. Norge har gode lover for sine innbyggere, og det er naturlig at «nye innbyggere» får ta del i disse etter de lover og forskrifter som gjelder innenfor akseptable rammer. Det kan være en diskusjon om hva som er akseptable rammer.

Fra et brukerperspektiv er det mest aktuelt å se på de endringer som foreslås midlertidig endret når det gjelder unntakene fra pasient- og brukerrettighetsloven, spesialisthelsetjenesteloven og helse og omsorgstjenesteloven. Refleksjonene i dette lille innspill gjøres i forhold til spesialisthelsetjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven.

I punkt 11 foreslår departementet hjemmel for at det ved forskrift kan gjøres helt eller delvis unntak fra enkelte plikt- og rettighetsbestemmelser i pasient- og brukerrettighetsloven, spesialisthelsetjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven

Rettighetene som berøres i punkt 11 er rettigheter som våre organisasjoner har jobba for i mange år før de ble en realitet. Dette gjelder både individuell plan, koordinator og kontaktlege i spesialisthelsetjenesten. Dette er mest prekært for pasienter med omfattende behov for helsetjenester både i sykehus og kommuner. Dette kan gjelde et forholdsvis lite antall pasienter, men det er tjenester som er sterkt nødvendig er på plass. Vår erfaring er imidlertid at dette – på noen områder – er en forsømt rettighet, og det er spesielt i tider med knapphet ressurser at dette oppleves ikke å bli prioritert. Innspillet må i alle fall være at det i denne kort «unntakstilstand» må gjøres prioriteringer slik at det ikke fører til mangelfull helhetlig behandling for pasienter med mange diagnoser og behov for omfattende tjenester. Unntakstilstanden må ramme mest mulig skånsom. Når tjenester for om lag 5 % av pasientene representerer opp mot 50 % av kostnadene er det logisk å hegne om at disse pasientene fortsatt må prioriteres selv om det gjøre unntak i rettigheter i lovverker.

Når det skal «ryddes plass» til nye landsmenn med behov for spesialisthelsetjenester må dette gjøres gjennom gode og riktige prioriteringer. Prioriteringer er uansett krevende, og man må alltid passe på at det er de som trenger det mest innenfor de rettigheter som gjelder som skal komme først – ikke de som springer raskest.

Vedlegg 1 – Notat fra Regionalt brukerutvalg Helse Midt

Jeg har bare «skumlest» høringsdokumentet, og det er derfor grunnlag for å være tilbakeholden med bastante holdninger og synspunkter. Jeg har imidlertid inntrykk av at konsekvenser er lite berørt i dokumentet. Det er sikkert dokumentere erfaringer for de midlertidige endringer som ble gjort i forbindelse med Koronaepidemien som burde være tatt med i forbindelse med denne saken. Det var i alle fall en del pasienterfaringer som ble registrert etter 2020 som burde vært reflektert i denne sammenhengen. Dette galt blant annet det å «rydde plass» for koronapasienter. Disse erfaringene må være føringer når denne saken konkluderes. De fleste pasienter aksepterer det meste, dog under forutsetning at endringer – også midlertidig – er forstått og gjøres på en rettferdig måte.

Jeg kunne også nevnt FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Denne ble ratifisert av Norge i 2013. CRPD fremmer alles personlige frihet. Denne er foreløpig ikke tatt inn i den norske menneskerettsloven, men CRPD – som en FN-konvensjon - vil uansett gjelde selv om det gjøres midlertidige og kortvarige endringer i norsk lov. (Det samme gjelder barnekonvensjonen, men det er innen en annen del av dokumentet).

For Regionalt brukerutvalg
Snorre Ness